

Dergilerden Seçmeler

Hazırlayan: Dr. Ömür KIZILGÜN, Şehir Plancısı-TÜBİTAK Merkez ve Enstitüler Eşgüdüm Ofisi

Neoliberalizm çağında aşk ve para: Devrim sonrası Nikaragua’da cinsiyet, çalışma ve bekar annelik (*Love and money in an age of neoliberalism: gender, work, and single motherhood in postrevolutionary Nicaragua*)

Julie Cupples

Environment and Planning A 2005, Cilt 37(2) Şubat, s. 305-322

Bu makalede, Matagalpa (Nikaragua)’da 1999 ve 2001 yıllarında bir grup bekar anne ile gerçekleştirilen niteliksel araştırmaya dayanılarak, neoliberalizmin iş hayatı üzerindeki çelişkili etkileri incelenmektedir. Bunu yaparken, ekonomik yeniden yapılanmanın hem kriz hem de cinsel kimliklerde değişimler için alan yaratabildiği anlayışı esas alınmaktadır. Daha geniş bir çerçevede, kadınların çalışması ile ücretli ve ücretsiz çalışma arasındaki kesişim konularına odaklanılarak, makalede yoğun ekonomik ve politik değişim zamanlarında bu kesişimlere neler olduğu tartışılmaktadır. Neoliberalizmin neden olduğu cefalara karşın, öyle görünmektedir ki çalışma hayatı cinsiyete dayalı ideolojilere meydan okunan bir ortamdır.

Makalede 4 ana bölüm vardır. Birinci bölümde, erillik ve dişilik kur- guları arasındaki ilişkiyi etkileyen neoliberalizm altında, bazı kültürel süreçlerin yoğunlaşma biçimleri ortaya konmaktadır. İkinci bölümde neoliberalizmin yerel işler üzerindeki etkisi ve bunun GAD (cinsiyet ve gelişme) için sonuçları, çifte sorumluluk anlayışı ve kadınların ücretli ve ücretsiz işlerinin dengesindeki değişimleri neoliberalizmin nasıl etkilediği değerlendirilmektedir. Üçüncü olarak, dişillik ve anneliğe ilişkin baskıcı anlayışlar ile devrimci mirasın bugünkü neoliberalizme karşı direnç biçimleri incelenmektedir. Makalede son olarak, “çalışma” kavramının neoliberalizm kapsamında, kadının yetkilenmesi veya kendini beslemesi için bir ortam olabileceği durumu tartışılmaktadır.

Planlama kent formunda bir fark yaratır mı? Son zamanlara dair Orta İskoçya’dan bir kanıt (*Does planning make a difference to urban form? Recent evidence from Central Scotland*)

Glen Bramley, Karryn Kirk

Environment and Planning A 2005, Cilt 37(2) Şubat, s. 355-378

Britanya’da kentsel biçim, rekabetin giderek arttığı ekonomik, teknolojik ve taşıma koşullarını yansıtan yeni gelişme biçimlerinin etkisiyle değişiyor. Kentsel biçimdeki değişikliklerin, çevresel sürdürülebilirlik, bütünlük ve birleşme ve uzun vadede kentlerin içindeki ve çevresindeki yaşam kalitesi açısından sonuçları vardır. Britanya, bu amaçlara yönelik güçlü politika söylemi ile kapsamlı bir planlama sistemine sahiptir. Bu makalede yazarlar, Orta İskoçya’daki son araştırmaların kanıtlarına dayanarak, planlamanın sadece pasif bir şekilde taleplere yanıt vermek yerine, kent formunda gerçekten nereye kadar bir değişiklik yarattığını değerlendirmektedirler. Makalede, planlamadaki ademi merkeziyetçi karar verme sürecinin bazı

sistemik eğilimleri, kalkınma çıktılarının bazı seçilmiş kanıtları ve kapsamlı kalkınma çalışmalarının bazı öngörülerini dikkate alınmaktadır. Sonuçlar, gelişmenin değişik sektörleri arasında planlamanın farklı etkisine ve daha sürdürülebilir bir düzeni başarmadaki engellere dikkat çekmektedir.

Konutlanma nasıl sürdürülebilir kılınır? Hollanda deneyimi (*How to make housing sustainable? The Dutch experience*)

Hugo Priemus

Environment and Planning B: Planning and Design 2004, Cilt 32(1) Ocak, s. 5-19

Sürdürülebilir konutlanma 15 yıldır Hollanda’da ulusal politikanın önemli bir başlığıdır. Yazar sürdürülebilir konut tanımının hem bilimsel literatürde hem de politika dokümanlarında kötü bir ifade olduğunu tartışmaktadır. Hollanda hükümeti konutun sürdürülebilirliğinin nasıl ölçüleceğini hiçbir zaman ortaya koymadı ve hiç ölçüm yapmadı. Oysa bunlar, araştırmacıların konut sürdürülebilirliğini uygun şekilde geliştirmek üzere, çevresel politikaları değerlendirmelerini mümkün kılacaktı. Makalede sürdürülebilirliğin, sera gazı etkisi, hava, su ve toprağın kalitesi, gürültü sorunu, kötü kokular, yenilenemeyen malzemeler stoğu ve biyoçeşitlilik gibi ekolojik boyutları üzerine yoğunlaşılacak bir tanımla yapılmaktadır.

Makalede konutun sürdürülebilirliğinin ne şekilde ölçülebileceğine ilişkin bir genel yaklaşım verilmekte, çok değişkenli bir ölçünün kullanımı savunulmaktadır. Sürdürülebilir konutun geliştirilmesine yönelik bir yol hakkında politikacılar ve kamu görevlileri için bir dizi öneri getirilmekte ve konutun sürdürülebilirliği üzerine bir araştırma gündemi sunulmaktadır. Yazar makalesini, Hollanda hükümetinin sürdürülebilir konutu geliştirme politikası ile ‘imparatorun yeni elbiseleri’ hikayesi arasında bir analogiye işaret ederek sonlandırmaktadır. Buradaki ahlaki yaklaşım şudur: sürdürülebilir konuta sadece “inanmak” yerine, onun hakkındaki temel şeyleri bilmiyor olmak daha iyidir.

Sürdürülebilir kentleri desteklemek için yönetim düzenlemeleri geliştirme (*Improving governance arrangements in support of sustainable cities*)

Ellen van Bueren, Ernst ten Heuvelhof

Environment and Planning B: Planning and Design 2004, Cilt 32 (1) Ocak, s. 47-66

Yönetişim, sürdürülebilir kalkınmayı desteklemek için daima aynı güçlüklerle karşılaşacak gibi görünmektedir. Başarılı yönetişimin şansı, yönetim düzenlemelerinin değiştirmeye çalıştığı çevreye uyumlu olduğu durumda artmaktadır. Bununla birlikte, daha iyi bir uyum, değişikliğe daha az bir alan bırakmaktadır. Sürdürülebilir gelişmeyi destekleyen yönetim düzenlemeleri, bu çevreyi değiştirmeyi amaçladığı için başarısızlığa daha yatkındır.

Radikal kurumsal değişiklikler, sürdürülebilir kalkınmanın merkezin-
dedir. Fakat, 1970'lerdeki petrol krizi benzeri dış faktörlerin yardımı
olmadan, böyle radikal değişikliklerin aciliyeti duygusu hissedilme-
mekte ve aşamalı değişim uygun tek yol gibi görünmektedir. Yazarlar,
yönetişim düzenlemelerinin, kurumsal değişime karşı bu tekrarlayan
engelle nasıl uğraştığını ortaya koymaktadırlar. Vardıkları sonuç şudur
ki, yönetim düzenlemeleri, kullanıldıkları kurumsal kapsama saygılı
oldukları ölçüde, kaliteleri de daha yüksek olmaktadır. Aşamalı yöntemi
hızlandırmak üzere, yönetim düzenlemelerinin tasarımında işbirliği
yapılacak aktörlere yönelik olumlu teşviklere yer verilmelidir.

Kurallı tasarım: Yerel hayat evlerinin çağdaş kapsamda yorumlanması ve yeniden üretilmesi (*Design by grammar: an interpretation and generation of vernacular hayat houses in contemporary context*)

Birgül Çolakoglu

**Environment and Planning B: Planning and Design 2004, Cilt
32(1) Ocak, s. 141-149**

Bu makale, amacı 'hayat' tarzında yeni ev tasarımları üretmek olan
informel biçim uygulamasını ortaya koymaktadır. Hayat, bahçeye
açılan büyük ve gölgeli bir galeridir. Evin oluşumunda en önemli
yerdire hayat. Bu çalışma, Saraybosna'da 18. ve 19. yüzyıllarda klasik
Osmanlı tarzında tasarlanmış sekiz hayat evinden oluşan külliyata
dayanmaktadır. Makalede, yeni evlerin üretilmesi vurgulanmaktadır.
İnformel kurallar, tasarımları ayrıntılı olarak açıklamamakta, özgün
tasarımlara iliştilmiş bilgiyi dönüştürerek yeni ev tasarımlarını üret-
mektedir. Kurallar içinde yeni bir ev tipinin üretimi üç aşamada gelişir:
1) asıl hayat evinin üretimi 2) ikincil evin üretimi 3) ev değişiklikleri.

Senaryo temelli çalışmalara yaklaşım: Geleceğe dair üç algılama ve peyzaj planlaması için ele alınışı (*Approaching scenario-based studies: three perceptions about the future and considerations for landscape planning*)

Allan W. Shearer

**Environment and Planning B: Planning and Design 2004, Cilt
32(1) Ocak, s. 67-87**

20. yüzyılın ortasından beri, karar vericilerin alternatif eylem biçim-
leriyle ve belirsizliklerle başetmelerine yardımcı olmak üzere, olası
geleceklerle ilişkin senaryo temelli araştırmalar kullanılmaktadır.
1970'lerin başından beri bu yaklaşımlar peyzaj planlaması için de
artarak kullanıldı. Senaryo temelli her çalışma, olası değişimler hak-
kındaki varsayımlar üzerine kuruldu. Bu inanışlar sadece senaryo
yaratıcıları ile senaryo kullanıcıları arasında paylaşılır. Makalede
senaryo yaratıcıları ile senaryo kullanıcılarının geleceğine dair
inanışlar ve algılamalar tartışılmakta; senaryoların yaratılmasın-
daki yöntemsel sapmaları ve sonuçlarının yanlış anlaşılmasını
önlemek üzere, bir araştırma başlatılmadan önce bu inanç ve
algılamaların özel olarak ele alınması gerektiği öne sürülmektedir.
Bu tartışmanın bir parçası olarak, senaryo temelli bir çalışmanın
temel özellikleri gözden geçirilmekte ve peyzaj ve çevre planlama
üzerindeki uygulamaları, aynı bölgede ve aynı kaygılara yoğunlaşan

ama farklı senaryoların kullanıldığı iki çalışmadan seçilen örneklerle
ele alınmaktadır.

Kentsel alanlarda fiziksel ve sosyal değişimi anlamak üzere CBS: Amman (Ürdün)'dan bir örnek (*GIS for understanding physical and social change in urban settings: a case from Amman, Jordan*)

Nabil Abu-Dayyeh, Firas Ziadat

**Environment and Planning B: Planning and Design 2004, Cilt
32(1) Ocak, s. 127-140**

Tahmin edileceği üzere, hakkındaki bilgiler yetersiz olan ortamlar
ya da düzenli olarak veri toplanmayan ve/veya arşivlemesi yetersiz
olan veya kamu kayıtlarına kolayca erişilemeyen ortamlar, araştırma
yapmak için de, kent yönetimi ve kentsel politika araştırmalarından
yarar sağlamak için de başlıca engeli oluşturmaktadır. Bununla birlikte,
araştırma açısından olumsuz ortamlarda Coğrafi Bilgi Sistemleri (CB-
S)'nin eldeki kısıtlı verilerden maksimum yarar sağlamak için önemli
fırsatlar sunduğu görülmektedir. Bu durum, burada sunulan örnek
çalışmaya özgü olmayıp, gelişmekte olan dünyadaki birçok ülkeye
uyumaktadır. Yazarların Amman'daki eski bir mahallenin durumunu
analiz için CBS'ni kullanım biçimleriyle, inşaat bölgelerine odaklanma
ve fiziksel değişim ile sosyal değişim (burada arazi mülkiyetindeki
değişim olarak tanımlanmaktadır) arasındaki ilişkiyi anlamak için bir
süreç tanımlanmaktadır.

Göçebelik karşıtlığı, kurumlar ve çocukluk coğrafyaları (*Anti-nomadism, institutions, and the geographies of childhood*)

Robert M. Vanderbeck

**Environment and Planning D: Society and Space 2005, Cilt
23(1) Şubat, s. 71-94**

Çocukluğun coğrafyalarına giderek artan ilgiye rağmen, coğrafi
araştırmalar çingeneler ve diğer göçebeler gibi geleneksel olarak
yarı göçmen gruplara mensup genç insanlarla ilgili konulara az
önem vermektedirler. Bu makalede, çağdaş Britanya'da çocukluk
göçmenliğinin tartışmalı oluşumu ortaya konmakta ve devletin
eğitim yaklaşımındaki, genç göçmenlerin "ana" (mainstream)
eğitim sistemine daha fazla dahil olma ihtiyacında olduklarına
ilişkin farklı kurgulama biçimlerine ağırlık verilmektedir. Belgeler,
katılımcı gözlemleri, 1998-2001 arasında yapılan göçmen eğitimi
katılımcılarıyla yapılan mülakatlar gibi çeşitli kaynaklardan yarar-
lanılarak yürütülen çalışmada, geçmişe göre daha örtük şekilde
ifade edilse de, kültürel dezavantaj ve zarar gibi göçmenlere hep
uygulanagelen eski kavramların günümüz tartışmalarında da
yansımaya devam ettiği ileri sürülmektedir. Makalede ayrıca,
çocuk hakları söyleminin göçmen ebeveynlerini tanımlamak
üzere kullanıldığı ve bunun çocuklarının gelişimini ve iyiliğinin
engeli olduğu, bu tartışmaların çeşitli güç elde etme çabalarını
(ebeveynleri suçlamanın yasal ölçüleri gibi) meşrulaştırmak üzere
kullanıldığı öne sürülmektedir. Araştırma kanıtları, göçmen
çocuklarla devlet kurumları arasındaki arayüzde, şimdiye kadar
olandan daha incelikli, verilerle desteklenmiş kuramsal genelle-
melere ihtiyaç olduğunu vurgulamaktadır.

**Mali ademi merkeziyetçilik,
kamu sektörünün büyüklüğü ve
Türkiye’de ekonomik büyüme** (*Fiscal
decentralisation, the size of the public
sector, and economic growth in Turkey*)

İsa Sağbaş, Hüseyin Şen, Muhsin Kar
Environment and Planning C: Government and Policy 2005,
Cilt 23(1) Şubat, s. 3-19

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de mali desentralizasyonun kamu sektörünün büyüklüğü ve ekonomik büyüme üzerindeki etkisini incelemektir. “Büyük canavar” (Leviathan) varsayımının son yıllarda geliştirilen ekonometrik araçlarla ampirik olarak test edilmesi göstermektedir ki, ademi merkeziyetçilik merkezi hükümetin büyümesine engel olmamaktadır. Araştırmanın sonucu, daha kapsamlı bir ademi merkeziyetçiliğin, etkinlikle ilgili yararlarına ilişkin açıklamalarla uyumlu değildir. 1982-2000 döneminde, üretime ilişkin zaman serileri ve 67 ildeki karşılaştırmalı analizleri kullanılarak, mali ademi merkeziyetçiliğin ekonomik büyüme üzerindeki etkilerinin araştırılması, mali ademi merkeziyetçilik ile ekonomik büyüme arasında negatif ilişki olduğunu göstermektedir.

**Endonezya’da toplum kalkınmasında
katılımın bireysel belirleyicileri**
(*Individual determinants of participation
in community development in Indonesia*)

Victoria A. Beard
Environment and Planning C: Government and Policy 2005,
volume 23(1) February, pages 21-39

Endonezya’da ademi merkeziyetçi yeni mevzuat nedeniyle halk katılımı planlama ve kalkınma politikalarında giderek daha önemli bir etmen olmaktadır. Politika yapımcıları henüz kalkınma sürecine kendi bilgisi, zamanı ve ekonomik kaynaklarıyla katkıda bulunacak insanlar hakkında yeterli bilgi sahibi değiller. Bu makale, Endonezya’da toplum kalkınmasında halk katılımını anlamanın yanısıra, sivil toplumun ve sosyal sermayenin bununla ilgili bileşenleri için de bir arka plan ve kavramsal çerçeve sunmaktadır. Araştırmada, bireysel, demografik ve sosyoekonomik özelliklerin toplum kalkınmasına katılım ihtimali üzerindeki etkilerini analiz etmek için, bilinen regresyon modelleri ve mantık serileri kullanıldı. Elde edilen sonuçlara göre, katılımcı toplum kalkınmasının 1) kadınların katılımını aileye bakma rolü dışında sınırladığı, 2) yoksullara yardım için sınırlı bir kapasitesi olduğu görülmektedir.

**Çoklu Vizyon: Uluslar aşırı mekansal
vizyon oluşturma’nın yeni yolları**
(*Multiple visioning: new ways of
constructing transnational spatial visions*)

Wil Zonneveld
Environment and Planning C: Government and Policy 2005,
Cilt 23(1) Şubat, s. 41-62

Avrupa’nın birçok bölümünde, özellikle de Avrupa birliği seviyesinde, hatta Avrupa Konseyi seviyesinde mekansal vizyon yaratılması halen devam etmektedir. Bununla birlikte, bu mekansal vizyonlar sıklıkla mekansal planlamanın temel bir bileşkesinden, haritalardan yok-

sundurlar. Bu ihmal paradoksal görülebilir, çünkü fikirlerin mekansal boyutta iletişimi için haritalar zorunludur. Ulus aşırı ve Avrupa düzeyinde dev mekansal ve politik oluşumlara, vizyon ve harita oluşturma gibi temel süreçlerle yönelinmektedir. Haritalar sosyal kurgular olduğu için, tek bir harita veya optimal harita olmaz. Bu nedenle ulus aşırı vizyon, çoğul haritaların ve çoğul vizyonların yaratılmasını ifade etmektedir.

Karanlıktaki Kentler (*Cities in shade:
urban geography and the uses of noir*)

Matthew Farish
Environment and Planning D: Society and Space 2005, Cilt
23(1) Şubat, s. 95-118

Bu makalede, İkinci Dünya Savaşı’ndan sonraki Amerikan şehirleri zengin ‘kara edebiyat’ ve ‘kara film’ yoluyla hikaye edilmektedir. Fakat bunu yaparken ‘kara’nın kent çalışmalarında kullanımına eleştirel bir tavır da benimsemektedir. “Kara”, genellikle yararlı bir şekilde olmakla birlikte yine de ne yazık ki, kendi anlamlarından, doğrudan çağrıştırdığı alandan ve de çelişkilerinin en açıkça görüldüğü mekanlardan uzaklaştırıldı. Makalede “Çin Mahallesi” ümitsizliği tartışmasından “hareketlilik” ve “yıkım” gibi kavramsal temalara geçilerek, “kara eleştiri” ve “kara metin”leri savaş sonrasındaki şehircilik ve modernleşmenin daha genel tartışmaları ile ilişkilendirmektedir. Bu tartışmaların bir parçası olarak, “kara” sadece bazı özlere indirgenebilir olamamakla kalmayıp, kentsel anlayış ve uygulamadaki geleneklere meydan okuyarak, aynı zamanda karşıt rolü oynama potansiyelini de taşımaktadır. Sonuç, modernizmdeki Amerikan coğrafyalarının daha ayrıntılı ve incelikli bir ifadesi olmaktadır.

**Avustralya-Sidney’de cami yapımının
yerel politikasında tekrarlayan ve
sıkıcı yaratan milliyetçilik tartışmaları**
(*Repetitive and troubling discourses of
nationalism in the local politics of mosque
development in Sydney, Australia*)

Kevin M Dunn
Environment and Planning D: Society and Space 2005, Cilt
23(1) Şubat, s. 29-50

Avustralya’da çok kültürlülüğün yarışmacı doğası Sidney’de cami gelişmeleri üzerindeki tartışmalarda ortaya çıkar. Makalede, kuşku teorinin atfı, tekrar, çökme ve sorun yaratma gibi kavramları, milliyetçilik tartışmalarının değişik kullanımlarını gündelik hayat düzeninde göstermek üzere kullanılır. Yeni tutucular, Anglo-Kelt kültürün gerilemekte olan kuralcılığına karşı çıkarak, “Beyaz(veya Anglo-Kelt) Avustralya” kavramını nostaljik şekilde kullanırlar. Sayıları az olan cami karşıtları, bu milliyetçi söylemle güç bulmaktadırlar. Avustralya’nın çok kültürlü kompozisyonuna ilişkin resmi tanımlama ve ulusal kimlik söylemindeki yükseliş, Anglo-Kelt Avustralya’nın hala daha hakim olan kurgularına karşıt bir ideoloji geliştirdi. Müslüman dernekler ve onların destekleyicileri, planlamayla ittifak içindeki otoritelerle ve diğer yerel politik forumlarla olan ilişkilerinde bu sembolik araçlara başvurmakta-dırlar. Onlar, yerel hemşehricilik ve ulusal vatandaşlık iddialarını tekrarlamak suretiyle ve çok kültürlülük söylemine atfı yaparak Anglo-Kelt kültürün hakimiyetine meydan okumaktadırlar. Daha derin ve geniş bir çok kültürlülüğe, çok kültürlülüğün ulusal tartışmasının tekrarlanarak yayılması yoluyla erişilebilir.